הִלְכוֹת פֶּסַח סִימָן תצד

(ג) (ד) **בְּמֶרְכָּבָה דִּיחֶזְקֵאל** (א׳ א׳) **וּמְסַיֵּם בַּפָּסוּק ׳וַתִּשָּׂאֵנִי רוּחַ׳** (שם ג יב): **ב** [1]**בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי קוֹרִין בְּפָרָשַׁת** (ה) **׳כָּל** (ד) **הַבְּכוֹר׳** (דברים טו יט) **עַד סוֹף סִידְרָא, וּמַפְטִיר קוֹרֵא כְּמוֹ אֶתְמוֹל, וּמַפְטִיר בַּחֲבַקּוּק מִן ׳וַה׳ בְּהֵיכַל קָדְשׁוֹ׳** (ב כ) **עַד ׳לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינוֹתָי׳** (ג יט): **ג** [2]**אָסוּר לְהִתְעַנּוֹת** (ה) (ו) **בְּמוֹצָאֵי חַג הַשָּׁבוּעוֹת.** הַגָּהּ: (ז) וְאֵין אוֹמְרִים (ו) תַּחֲנוּן (ח) מִתְּחִלַּת רֹאשׁ חֹדֶשׁ סִיוָן [א]עַד ח׳ בּוֹ דְּהַיְנוּ אַחַר אִסְרוּ חַג (הגהות מיימוני הלכות (ברכות) [תפילה] (פ״ה הט״ו אות ש) ומנהגים (הל׳ חג השבועות)). וְנוֹהֲגִין לִשְׁטֹחַ (ז) [ז] עֲשָׂבִים (ט) בְּשָׁבוּעוֹת בְּבֵית הַכְּנֶסֶת וְהַבָּתִּים (י) זֵכֶר לְשִׂמְחַת מַתַּן תּוֹרָה. וְנוֹהֲגִין (יא) בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת לֶאֱכֹל (יב) מַאַכְלֵי

ו שָׁם. ז אָגוּר בְּסִימָן (תרנ״א) [תרס״ה] בְּשֵׁם רַבֵּנוּ יְשַׁעְיָה וְכֵן כָּתַב ר׳ יַעֲקֹב בֶּן חָבִיב בְּפֶרֶק ב׳ דַּחֲגִיגָה בְּעֵין יַעֲקֹב בְּעֻבְדָּא דְּמַת אֲלֶכְסַנְדְּרַאי בְּלֹד (אות טז).

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

בְּקוּנְטְרַס שַׁעֲרֵי אֶפְרַיִם שַׁעַר ד׳ סָעִיף ט״ו מַה שֶּׁכָּתוּב בָּזֶה: **ג [ז] עֲשָׂבִים.** עַיֵּן בַּאֵר הַיטֵב. וְעַיֵּן בְּבִרְכֵּי יוֹסֵף (סק״ט) בְּשֵׁם מַהֲרִ״י לִינְגוֹ וּמַהֲרַ״ם זַכּוּתָא שֶׁלַּיל שֵׁנִי מֻתָּר בְּזִוּוּג אַף לְפִי דֶּרֶךְ הָאֱמֶת עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן לְעֵיל סוֹף סִימָן ת״ץ (ס״ט) שֶׁנּוֹהֲגִין לוֹמֵר רוּת בְּשָׁבוּעוֹת, וַאֲדוֹנִי אָבִי זְקֵנִי בִּבְכוֹר שׁוֹר דַּף רכ״א (ב״ב יג:) כָּתַב הַטַּעַם לְפִי שֶׁדָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם מֵת בַּעֲצֶרֶת וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְמַלֵּא שְׁנוֹתֵיהֶם כו׳ וּבְוַדַּאי בַּעֲצֶרֶת נוֹלַד, וּמְגִלַּת רוּת נִכְתְּבָה לְיַחֵס דָּוִד עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בְּבִרְכֵּי יוֹסֵף (ס״ק יב) בְּשֵׁם עוֹלְלוֹת אֶפְרַיִם (סי׳ קמ) כִּי הַנּוֹתֵן סֵפֶר תּוֹרָה חֲדָשָׁה לְבֵית הַכְּנֶסֶת בַּעֲצֶרֶת כְּאִלּוּ הִקְרִיב מִנְחָה לַה׳ בִּזְמַנָּהּ עַיֵּן שָׁם:

בַּאֵר הַיטֵב

קוֹרִין בַּטַּעַם הָעֶלְיוֹן שֶׁיֵּשׁ בַּעֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת, וּבְשַׁבָּת פָּרָשַׁת יִתְרוֹ קוֹרִין בַּטַּעַם הַתַּחְתּוֹן, וְאָז הָוֵי ׳לֹא תִּרְצָח׳ סוֹף פָּסוּק וְקוֹרֵא הַצַּדִּ״י בְּקָמַ״ץ, וְהוּא הַדִּין שְׁאָר סוֹפֵי פְּסוּקִים אוֹ אֶתְנַחְתָּא, וּכְשֶׁקּוֹרֵא בַּטַּעַם הָעֶלְיוֹן אָז קוֹרֵא ׳לֹא תִרְצַח׳ הַצַּדִּ״י בְּפַתָּח, עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן הֲלָכוֹת קְטַנּוֹת (ח״ב) סִימָן (פ׳) [ע׳], וּבְסֵפֶר אוֹר תּוֹרָה (פרשת יתרו) כָּתַב הַיָּחִיד קוֹרֵא הַתַּחְתּוֹן וּבַצִּבּוּר קוֹרִין הָעֶלְיוֹן, וְכֵן כָּתַב הַכּוֹתֵב בְּעֵין יַעֲקֹב בִּירוּשַׁלְמִי פֶּרֶק (ז׳) [ו׳] (ד״ה כיצד) דִּשְׁקָלִים עַיֵּן שָׁם. כָּתַב הַטַּ״ז (סק״א) וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: מַה שֶּׁנּוֹהֲגִין בִּמְדִינוֹת אֵלּוּ לִקְרוֹת פָּסוּק רִאשׁוֹן וְאַחַר כָּךְ מַתְחִילִין אַקְדָּמוֹת יֵשׁ לִתְמֹהַּ הַאֵיךְ רַשָּׁאִים לְהַפְסִיק וְכוּ׳, וְשָׁמַעְתִּי מִקָּרוֹב שֶׁהִנְהִיגוּ רַבָּנִים מֻבְהָקִים לְשׁוֹרֵר אַקְדָּמוֹת קֹדֶם שֶׁיַּתְחִיל הַכֹּהֵן לְבָרֵךְ עַל קְרִיאַת הַתּוֹרָה וְכֵן רָאוּי לִנְהֹג בְּכָל הַקְּהִלּוֹת, גַּם בִּיצִיב פִּתְגָם שֶׁאוֹמְרִים בְּיוֹם שֵׁנִי אַחַר פָּסוּק רִאשׁוֹן שֶׁל הַפְטָרָה רָאוּי לִנְהֹג כֵּן. עַד כָּאן לְשׁוֹן טַ״ז. אֲבָל בִּתְשׁוּבַת שַׁעַר אֶפְרַיִם חֵלֶק אֹרַח חַיִּים סִימָן י׳ הָאֲרִיךְ לְקַיֵּם אֶת הַמִּנְהָג וְשֶׁאֵין כֹּחַ בְּיַד שׁוּם אָדָם לְשַׁנּוֹת הַמִּנְהָג, וְכֵן הִסְכִּים הַחֹק יַעֲקֹב (סק״ג) עַיֵּן שָׁם [וְכֵן הִסְכִּים בְּסֵפֶר אֵלִיָּה רַבָּה (סק״ה). וְעַיֵּן שָׁם לְעִנְיַן אֲמִירַת אַרְכִין כְּפִי מִנְהַג פְּרָאג]: (ג) **בְּמֶרְכָּבָה.** וְנָהֲגוּ לְהַפְטִיר דַּוְקָא גָּדוֹל וְחָכָם. וְכָתַב אֵלִיָּה זוּטָא (סק״ד) וְאוֹמְרִים אוֹתוֹ בַּעֲמִידָה: **ב** (ד) **הַבְּכוֹר.** וְאִם חָל בְּשַׁבָּת מַתְחִילִין ׳עַשֵּׂר תַּעַשֵּׂר׳ (דברים יד כב): **ג** (ה) **בְּמוֹצָאֵי.** מִפְּנֵי כְּשֶׁחָל עֲצֶרֶת בְּשַׁבָּת הָיָה יוֹם טְבוֹחַ הַקָּרְבָּנוֹת אַחַר הַשַּׁבָּת. וְהַנָּשִׁים מֻתָּרוֹת בִּמְלָאכָה בְּאִסְרוּ חַג. שִׁלְטֵי גִּבּוֹרִים (הגהות מרדכי שבת פ״ב סי׳ תנו אות ג), עַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ג), וְעַיֵּן יַד אַהֲרֹן (הגב״י): (ו) **תַּחֲנוּן.** וְגַם אֵין מִתְעַנִּין. אַחֲרוֹנִים: (ז) **עֲשָׂבִים.** וְאִם חָל בְּיוֹם א׳ שׁוֹטְחִין בִּכְנִיסַת שַׁבָּת. מַהֲרִי״ל (הל׳ שבועות). אֲבָל הַמִּנְהָג שֶׁשּׁוֹטְחִין בְּיוֹם טוֹב. עַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ה). וְנוֹהֲגִין גַּם כֵּן לְהַעֲמִיד אִילָנוֹת בְּבֵית הַכְּנֶסֶת זֵכֶר שֶׁנִּדּוֹנוּ עַל פֵּרוֹת הָאִילָן וְיִתְפַּלְלוּ עֲלֵיהֶם. וְכָתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים בְּשֵׁם שְׁלָ״ה (שבועות פרק נר מצוה אות ז) מַה שֶּׁנּוֹהֲגִים לְחַלֵּק עֲשָׂבִים בְּבֵית הַכְּנֶסֶת לֹא יְחַלְּקוּ עַד אַחַר תְּפִלַּת שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְבָרֵךְ, דְּאָסוּר לְהַפְסִיק מִבָּרוּךְ שֶׁאָמַר עַד אַחַר שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְהַחֹק יַעֲקֹב (סק״ז) כָּתַב שֶׁמֻּתָּר לְבָרֵךְ עַל הָרֵיחַ בֵּין הַפְּרָקִים עַיֵּן שָׁם. צָרִיךְ לִטְבֹּל בְּעֶרֶב שָׁבוּעוֹת. וְכָל מִי שֶׁלֹּא יָשֵׁן

בֵּאוּר הֲלָכָה

וְלֹא דְּגוּשָׁה, וּשְׁתֵּי תֵּבוֹת ׳לֹא תִּרְצָח׳ הֵם פָּסוּק אֶחָד שָׁלֵם, וּלְפִיכָךְ הַצַּדִּ״י הִיא נְקוּדָה קָמַץ כֵּיוָן שֶׁיֵּשׁ שָׁם סוֹף פָּסוּק, וְהַתָּי״ו דְּגוּשָׁה לְפִי שֶׁתֵּבַת ׳לֹא׳ הִיא מֻטְעָמֶת בְּטַעַם מַפְסִיק דְּהַיְינוּ טִפְחָא, וְכֵן ׳לֹא תִּנְאָף׳ הוּא פָּסוּק אֶחָד שָׁלֵם וְהַתָּי״ו דְּגוּשָׁה וְהָאָלֶ״ף נְקוּדָה קָמַץ, וְכֵן ׳לֹא תִּגְנֹב׳ הַתָּי״ו דְּגוּשָׁה. וְהַשֵּׁנִי עוֹשֶׂה מֵ׳אָנֹכִי׳ פָּסוּק אֶחָד וּמִ׳לֹא יִהְיֶה לְךָ׳ פָּסוּק שֵׁנִי, וּלְפִי זֶה הַנּוּ״ן שֶׁל ׳פָּנָי׳ הוּא בְּקָמַץ שֶׁיֵּשׁ שָׁם סוֹף פָּסוּק, וְכֵן ׳זָכוֹר׳ הוּא פָּסוּק אֶחָד וְ׳שֵׁשֶׁת יָמִים׳ הוּא פָּסוּק שֵׁנִי, וּלְפִי זֶה הַכַּ״ף שֶׁל תֵּבַת ׳כָּל׳ הִיא דְּגוּשָׁה, ׳לֹא תִרְצַח׳ וְ׳לֹא תִנְאָף׳ וְ׳לֹא תִגְנֹב׳ וְ׳לֹא תַעֲנֶה׳ הַכֹּל פָּסוּק אֶחָד, וּלְפִי זֶה כָּל תָּי״ו מֵהֶם רְפוּיָה, וְהַצַּדִּ״י שֶׁל ׳תִרְצַח׳ הִיא בְּפַתָּח וְהָאָלֶ״ף שֶׁל ׳תִנְאָף׳ הִיא בְּקָמַץ לְפִי שֶׁיֵּשׁ שָׁם אֶתְנַחְתָּא. וְטַעַם שְׁנֵי נְגִינוֹת הוּא, שֶׁהָרִאשׁוֹן הוּא מְסֻדָּר לְפִי הַכָּתוּב שֶׁנִּכְתַּב כָּל דִּבּוּר וְדִבּוּר בְּפָרָשָׁה בִּפְנֵי עַצְמוֹ, שֶׁמֵּ׳אָנֹכִי׳ עַד ׳לֹא תִשָּׂא׳ הִיא פָּרָשָׁה אַחַת סְתוּמָה וְדִבּוּר אֶחָד לְכָךְ נַעֲשָׂה מִמֶּנּוּ פָּסוּק אֶחָד, וְכֵן מִ׳זָכוֹר׳ עַד ׳לֹא תִּרְצָח׳, אֲבָל מִ׳לֹא תִּרְצָח׳ עַד ׳לֹא תַחְמֹד׳ נִכְתַּב בְּאַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת סְתוּמוֹת וְהֵם אַרְבָּעָה דִּבּוּרִים, לְכָךְ נַעֲשָׂה מֵהֶם אַרְבָּעָה פְּסוּקִים. וְהַשֵּׁנִי הוּא מְסֻדָּר לְפִי הַקְּרִי, שֶׁלְּעִנְיַן הַקְּרִיאָה אֵין מִ׳לֹא תִרְצַח׳ עַד ׳לֹא תַחְמֹד׳ אֶלָּא פָּסוּק אֶחָד בִּלְבַד, דְּהַיְינוּ שֶׁאָסוּר לְהַפְסִיק קְרִיאָתוֹ לְגַמְרֵי בְּתוֹךְ אֶמְצַע פָּסוּק זֶה אֲפִלּוּ כְּשֶׁקּוֹרֵא בְּיָחִיד (שֶׁאִי אֶפְשָׁר לוֹמַר שֶׁתֵּבַת ׳לֹא תִרְצַח׳ הוּא פָּסוּק בִּפְנֵי עַצְמוֹ שֶׁאֵין לָנוּ בְּכָל הַתּוֹרָה פָּסוּק פָּחוֹת מִשָּׁלֹשׁ תֵּבוֹת), וְעַל כֵּן כְּשֶׁקּוֹרְאִין בְּפַעַם אֶחָד הֵם נִקְרָאִין בַּנְּגִינָה הַמְחַבֶּרֶת אוֹתָן דְּהַיְינוּ בַּטַּעַם הַתַּחְתּוֹן, וְכֵן מֵ׳אָנֹכִי׳ עַד ׳לֹא תִשָּׂא׳ וּמִ׳זָכוֹר׳ עַד ׳לֹא תִרְצַח׳ הֵן מֻפְסָקִים לְכַמָּה פְּסוּקִים לְכָךְ הֵם נִקְרָאִים בַּטַּעַם הַתַּחְתּוֹן שֶׁהוּא גַּם כֵּן נְגִינָה הַמַּפְסֶקֶת אוֹתָם שָׁם. זֶהוּ תֹּכֶן שְׁתֵּי הַנְּגִינוֹת. **וְעַל כֵּן בְּשָׁבוּעוֹת נוֹהֲגִין לִקְרוֹת בְּצִבּוּר בְּהָרִאשׁוֹן דְּהַיְינוּ בַּטַּעַם הָעֶלְיוֹן לַעֲשׂוֹת מִכָּל דִּבּוּר פָּסוּק אֶחָד, לְפִי שֶׁבּוֹ בַּיּוֹם נִתְּנוּ עֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת, וּבְפָרָשַׁת יִתְרוֹ וּבְפָרָשַׁת וָאֶתְחַנַּן קוֹרִין אַף בְּצִבּוּר בַּטַּעַם הַתַּחְתּוֹן. וְיֵשׁ נוֹהֲגִין לִקְרוֹת בְּצִבּוּר לְעוֹלָם בַּטַּעַם הָעֶלְיוֹן דְּהַיְינוּ אַף בְּפָרָשַׁת יִתְרוֹ וּבְפָרָשַׁת וָאֶתְחַנַּן, רַק הַיָּחִיד הַקּוֹרֵא לְעַצְמוֹ קוֹרֵא בַּשֵּׁנִי.** זֶהוּ תַּמְצִית דִּבְרֵי הָאַחֲרוֹנִים:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

הַשְּׁלִישִׁי׳. וְקוֹרִין הַדִּבְּרוֹת בַּטַּעַם הָעֶלְיוֹן, וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד״ה מבחודש) שֶׁבֵּאַרְתִּי בַּאֲרֻכָּה: (ד) **בְּמֶרְכָּבָה דִּיחֶזְקֵאל.** וְנוֹהֲגִין בְּמִקְצָת מְקוֹמוֹת (ג) שֶׁגָּדוֹל וְחָכָם קוֹרֵא זֹאת הַהַפְטָרָה, וְסֶמֶךְ לַדָּבָר, ׳וְלֹא בְּמַעֲשֵׂה מֶרְכָּבָה אֶלָּא אִם כֵּן הָיָה חָכָם וּמֵבִין מִדַּעְתּוֹ׳ (חגיגה יא:). וְגַם יֵשׁ נוֹהֲגִין שֶׁכָּל מִי שֶׁקּוֹרֵא אוֹתָהּ עִם הַמַּפְטִיר בְּלַחַשׁ אוֹמֵר אוֹתָהּ גַּם כֵּן מְעֻמָּד מִפְּנֵי כְּבוֹדָהּ: **ב** (ה) **׳כָּל הַבְּכוֹר׳.** וְאִם חָל בְּשַׁבָּת שֶׁצְּרִיכִין לִקְרוֹת יוֹתֵר, דְּהָא בְּשַׁבָּת צָרִיךְ שִׁבְעָה קְרוּאִים, (ד) מַתְחִילִין ׳עַשֵּׂר תְּעַשֵּׂר׳ (דברים יד כב): **ג** (ו) **בְּמוֹצָאֵי.** מִפְּנֵי כְּשֶׁחָל עֲצֶרֶת בְּשַׁבָּת הָיָה יוֹם זְבִיחַת הַקָּרְבָּנוֹת אַחַר הַשַּׁבָּת, וְהוּא כְּעֵין יוֹם טוֹב [מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ג)]. וּלְפִי טַעַם זֶה בְּאִסְרוּ חַג שֶׁאַחַר סֻכּוֹת מֻתָּר לְהִתְעַנּוֹת, אָכֵן מִדִּבְרֵי הַגְּרָ״א מַשְׁמַע דְּגַם שָׁם אֵין לְהִתְעַנּוֹת, וְכֵן מַשְׁמַע בַּבֵּית יוֹסֵף: (ז) **וְאֵין אוֹמְרִים תַּחֲנוּן.** וְגַם (ה) אֵין מִתְעַנִּים בָּם: (ח) **מִתְחִלַּת רֹאשׁ חֹדֶשׁ סִיוָן.** דְּמִיָּד (ו) בְּשֵׁנִי בְּסִיוָן אָמַר לָהֶם מֹשֶׁה לְקַדְּשָׁם לַתּוֹרָה כְּדִכְתִיב (שמות יט ה) ׳אִם שָׁמוֹעַ תִּשְׁמְעוּ בְּקוֹלִי וּשְׁמַרְתֶּם אֶת בְּרִיתִי׳ וְגוֹ׳, וְאַחַר כָּךְ מַתְחִיל שְׁלֹשֶׁת יְמֵי הַגְבָּלָה: (ט) **בְּשָׁבוּעוֹת.** הַיְינוּ בֵּין שֶׁשּׁוֹטְחָן בְּעֶרֶב יוֹם טוֹב (ז) אוֹ בְּיוֹם טוֹב גּוּפָא, וַאֲפִלּוּ אִם אוֹתָן עֲשָׂבִים אֵין רְאוּיִין לְמַאֲכַל בְּהֵמָה, כֵּיוָן שֶׁחָשַׁב עֲלֵיהֶן מִבְּעוֹד יוֹם שָׁרִי לְטַלְטְלָן כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב סִימָן ש״ח סָעִיף כ׳, וּבִפְרָט אִם הֵם עֲשָׂבִים הַמְּרִיחִין. אָכֵן אִם חָל שָׁבוּעוֹת בְּיוֹם רִאשׁוֹן (ח) אֵין לְשָׁטְחָן בְּשַׁבָּת, כֵּיוָן שֶׁכַּוָּנָתוֹ לְצֹרֶךְ יוֹם טוֹב וְאֵין שַׁבָּת מֵכִין לְיוֹם טוֹב, אֶלָּא יִשְׁטְחֵם בְּיוֹם טוֹב גּוּפָא אוֹ בְּעֶרֶב שַׁבָּת: (י) **זֵכֶר לְשִׂמְחַת מַתַּן תּוֹרָה.** שֶׁהָיוּ שָׁם עֲשָׂבִים סְבִיב הַר סִינַי, כְּדִכְתִיב (שמות לד ג) ׳הַצֹּאן וְהַבָּקָר אַל יִרְעוּ׳ וְגוֹ׳. כָּתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים בְּמָקוֹם שֶׁנּוֹהֲגִין לְחַלֵּק עֲשָׂבִים הַמְּרִיחִים בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, לֹא יְחַלְּקוּ מִבָּרוּךְ שֶׁאָמַר עַד אַחַר תְּפִלַּת שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה, כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְבָרֵךְ עֲלֵיהֶן, (ט) דְּבֵינְתַיִם אָסוּר לְהַפְסִיק. נוֹהֲגִין לְהַעֲמִיד אִילָנוֹת בְּבֵית הַכְּנֶסֶת וּבַבָּתִּים זֵכֶר שֶׁבַּעֲצֶרֶת נִדּוֹנוּ עַל פֵּרוֹת הָאִילָן [מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ה)], (י) [ב]וְהַגְּרָ״א בִּטֵּל מִנְהָג זֶה מִשּׁוּם שֶׁעַכְשָׁיו הוּא חֹק הָעַמִּים לְהַעֲמִיד אִילָנוֹת בַּחַג שֶׁלָּהֶם: (יא) **בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת לֶאֱכֹל.** [ג]וְאִם מֻתָּר לְהִתְעַנּוֹת תַּעֲנִית חֲלוֹם בְּשָׁבוּעוֹת, עַיֵּן לְקַמָּן בְּסִימָן תר״ד בַּמָּגֵן אַבְרָהָם (סק״א) וּבְמַה שֶׁכָּתַבְנוּ שָׁם בַּמִּשְׁנָה בְּרוּרָה (סק״ב): (יב) **מַאַכְלֵי חָלָב.** עַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ו). וַאֲנִי שָׁמַעְתִּי עוֹד בְּשֵׁם גָּדוֹל אֶחָד שֶׁאָמַר טַעַם נָכוֹן לָזֶה כִּי בְּעֵת שֶׁעָמְדוּ עַל הַר סִינַי וְקִבְּלוּ הַתּוֹרָה [כִּי בַּעֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת נִתְגַּלָּה לָהֶם עַל יְדֵי זֶה כָּל חֶלְקֵי

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(ג) אַחֲרוֹנִים: **ב** (ד) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״א) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: **ג** (ה) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ד) וְחֹק יַעֲקֹב (סק״ו): (ו) מָגֵן אַבְרָהָם (שם): (ז) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ה): (ח) שָׁם: (ט) אֵלִיָּה רַבָּה (ס״ק יב) וּפְרִי מְגָדִים (א״א סק״ה), דְּלֹא כְּחֹק יַעֲקֹב (סק״ז): (י) וְהוּבָא זֶה בְּחַיֵּי אָדָם (כלל קלא סי״ג):

ליקוטי דברי הרב: א] ובסידור כתב שאין אומרים תחנון מראש חדש סיון עד י״ב בו ועד בכלל, דהיינו חמשה ימים אחר חג השבועות, כי החג יש לו תשלומין כל שבעה. **ב]** ובשו״ע הרב (סט״ו) הביא מנהג זה. **ג]** בשו״ע הרב (סי״ח) כתב: אסור להתענות תענית חלום בחג השבועות לפי שהוא יום שנתנה בו התורה וצריך לאכול ולשמוח בו להראות שנוח ומקובל לישראל יום שנתנה בו התורה, לפיכך אינו דומה לשאר יום טוב ושבתות שמותר להתענות בהם תענית חלום.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

(מ) חָלָב (יג) בְּיוֹם רִאשׁוֹן שֶׁל שָׁבוּעוֹת, וְנִרְאֶה לִי הַטַּעַם שֶׁהוּא (יד) כְּמוֹ הַשֵּׁנִי תַּבְשִׁילִין שֶׁלּוֹקְחִים בְּלֵיל פֶּסַח זֵכֶר לַפֶּסַח וְזֵכֶר לַחֲגִיגָה, כֵּן אוֹכְלִים מַאֲכַל חָלָב וְאַחַר כָּךְ מַאֲכַל בָּשָׂר, וּצְרִיכִין לְהָבִיא עִמָּהֶם (טו) שְׁתֵּי לֶחֶם (טז) עַל הַשֻּׁלְחָן שֶׁהוּא בְּמָקוֹם הַמִּזְבֵּחַ, וְיֵשׁ בָּזֶה (יז) זִכָּרוֹן לִשְׁתֵּי הַלֶּחֶם שֶׁהָיוּ מַקְרִיבִין בְּיוֹם הַבִּכּוּרִים:

הִלְכוֹת יוֹם טוֹב

תצה אֵיזֶה מְלָאכוֹת אֲסוּרִים בְּיוֹם טוֹב. וּבוֹ ד' סְעִיפִים:

א א כָּל מְלָאכָה (א) הָאֲסוּרָה בְּשַׁבָּת (ב) אֲסוּרָה בְּיוֹם טוֹב, (ב) חוּץ מִמְּלָאכָת אֹכֶל נֶפֶשׁ, (ג) בְּרוּחוּץ מֵהוֹצָאָה וְהַבְעָרָה, (ד) * ג וְכֵן מַכְשִׁירֵי אֹכֶל נֶפֶשׁ (ה) שֶׁלֹּא הָיָה אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹתָם (ו) מֵאֶתְמוֹל. הַגָּהּ:

א מִשְׁנָה בֵּיצָה ל"ו (ע"ב) וּמְגִלָּה ד' (ע"ב).
ב מִשְׁנָה וּגְמָרָא בֵּיצָה י"ב (ע"א) וּכְבֵית הִלֵּל.
ג בְּרַיְיתָא מְגִלָּה שָׁם וּכְרַבִּי יְהוּדָה.

בֵּאֵר הֵיטֵב

בַּלַּיְלָה כְּלַל וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה מֻבְטָח לוֹ שֶׁיִּשָּׁלִים שְׁנָתוֹ וְלֹא יָאֳרַע לוֹ שׁוּם נֶזֶק. וּבַבֹּקֶר אֵין לְבָרֵךְ עַל נְטִילַת יָדַיִם וְלֹא עַל טַלִּית קָטָן, וּבִרְכַת הַתּוֹרָה צָרִיךְ לְבָרֵךְ, אַף הָרוֹצֶה לָצֵאת יְדֵי סָפֵק יִשְׁמַע בִּרְכַת הַתּוֹרָה מֵאַחַר וְיִתְכַּוֵּן לָצֵאת יְדֵי חוֹבָה. מִכָּן אֲבָרְהָם (רי"ש הסימן) עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן סִימָן רל"ה דְּצָרִיךְ לִקְרוֹת קְרִיאַת שְׁמַע אַחַר צֵאת הַכּוֹכָבִים כֵּיוָן שֶׁאֵין קוֹרֵא עַל מִשְׁתֶּה. לֵיל שְׁבוּעוֹת אָסוּר בְּזִוּוּג, וְאִם חָל לֵיל טְבִילָתָהּ יִשְׁמֹשׁ. סַפֵּר הַכַּוָּנוֹת (דרושי חג השבועות דרוש א): (מ) **חָלָב.** יֵשׁ הָרַבֶּה טְעָמִים, וּמָצָאתִי כָּתוּב הַטַּעַם בְּזֹהַר (ח"ג צז:) שֶׁאוֹתָן שִׁבְעָה שְׁבוּעוֹת הָיוּ לְיִשְׂרָאֵל שִׁבְעָה נְקִיִּים דְּגִמַּת אִשָּׁה מְנִדָּתָהּ, וְיָרְדוּ דָּם נֶעְכָּר וְנַעֲשָׂה חָלָב, וְהֵינוּ מִדִּין לְרַחֲמִים. וּמִנְהָג אֲבוֹתֵינוּ תּוֹרָה הִיא, אַף יֵשׁ לְזָהֵר שֶׁלֹּא יָבֹא לִידֵי אִפּוּר, וְעַיֵּן בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן פ"ט (ס"א) דְּאֵין צָרִיךְ לְהַפְסִיק בְּבִרְכַת הַמָּזוֹן אִם אֵינוֹ אוֹכֵל גְּבִינָה קָשָׁה, וְיִזָּהֵר לִקַּח מִפֶּה אַחֶרֶת. עַד כָּאן לְשׁוֹן מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ו). וּבְשַׁעֲרֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגה"ט אות ג) כָּתַב אֲנִי נוֹהֵג לֶאֱכֹל דְּבַשׁ וְחָלָב וּמְבָרֵךְ בִּרְכַת הַמָּזוֹן וְאוֹכֵל בָּשָׂר, וְכֵן כָּתַב שְׁלָ"ה (שבועות פרק נר מצוה אות ח). וְעַיֵּן לְעֵיל סִימָן תק"ס (ס"א) דְּחָלָב שֶׁנֶּחְלַב בְּיוֹם טוֹב עַל יְדֵי אֵינוֹ יְהוּדִי יֵשׁ לְנָהֹג בּוֹ אִסּוּר וְאֵין לְשַׁנּוֹת, אֶלָּא בְּיוֹם טוֹב שֵׁנִי יֵשׁ לְהַתִּירוֹ, וְכֵן הַסְכֶּמֶת הַט"ז וְהַמָּגֵן אַבְרָהָם שָׁם (ס"ז סק"ג וּמג"א סק"ג) דְּלֹא כְּמַהֲרַ"שׁ ל (ש"ש ביצה פ"א ס"ו א) שֶׁהַתִּיר, וְכֵן כָּתַב בְּתְשׁוּבַת חוּט הַשָּׁנִי סִימָן ל"א וּבְתְשׁוּבַת נַחֲלַת שִׁבְעָה סִימָן (ל"ז) [ל"ן], וְסֵיַם מִכָּל מָקוֹם אִם הָיִיתִי בְּמָקוֹם שֶׁנּוֹהֲגִין הַהֵּתֵר לֹא הָיִיתִי מוֹחֶה בְּיָדָם. כָּתַב אֵלִיָּה זוּטָא (סק"ז) בְּשֵׁם הַכָּלְבּוֹ (סי' קו) דְּבְשָׁבוּעוֹת יֵשׁ נוֹהֲגִין לֶאֱכֹל גְּבִינָה בִּסְעוּדַת מִנְחָה אַף שֶׁאֵין שָׁם שָׁעוֹת מִפְּעוּדַת שַׁחֲרִית, וּבְלַבְּךָ שֶׁיִּרְחַץ פָּנָיו וְלַחֲצֹץ שִׁנָּיו לְהוֹצִיא הַבָּשָׂר. וְעַיֵּן חֹק יַעֲקֹב (ס"ק יא). אֵין לְהִתְעַנּוֹת בְּשָׁבוּעוֹת אֲפִלּוּ תַּעֲנִית חֲלוֹם. מַהֲרַ"ל (הל' יום טוב) וְהָאַחֲרוֹנִים. וְכָתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק"ח) כְּשֶׁאוֹפֶה פַּת עִם הַחֻמְאָה יִזָּהֵר לְהַפְסִיק הַתַּנּוּר לָהּ, וְגַם צָרִיךְ מִרְדָּה חֲדָשָׁה דְּלֹא כְּקֶצֶת נָשִׁים שֶׁמְּהַפְּכִין אוֹתָהּ עַל צַד הַשֵּׁנִי שָׁם. וְשָׁמַעְתִּי שֶׁאוֹכְלִים חָלָב וְאַחַר כָּךְ בָּשָׂר, דְּלֹא כְּמוֹ שֶׁעָשׂוּ הַמַּלְאָכִים אֵצֶל אַבְרָהָם שֶׁאָכְלוּ בָּשָׂר בְּחָלָב, שֶׁבַּצָּבוּר זֶה נִתְּנָה הַתּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל. וְדוֹ"ק:

א (ב) **אֲסוּרָה.** [הַטַּעַם בְּסָפֵק הַחִנּוּךְ] (סִימָן שט"ו) [מִצְוָה רח"צ] כְּדֵי שֶׁיִּזְכְּרוּ יִשְׂרָאֵל הַנִּסִּים הַגְּדוֹלִים שֶׁעָשָׂה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לָהֶם וְלַאֲבוֹתֵיהֶם וִירַבְּרוּ בָּם וְיוֹדִיעוּם לִבְנֵיהֶם,

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

הַתּוֹרָה כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַב סַעֲדְיָה גָּאוֹן (בסידורו עמ' קצא) שֶׁבַּעֲשָׂרֶת הַדִּבְּרוֹת כְּלוּלָה כָּל הַתּוֹרָה] וְיָרְדוּ מִן הָהָר לְבֵיתָם לֹא מָצְאוּ מָה לֶּאֱכֹל תֵּכֶף כִּי אִם מַאֲכָלֵי חָלָב, כִּי לְבָשָׂר צָרִיךְ הֲכָנָה רַבָּה לִשְׁחֹט בְּסַכִּין בָּדוּק כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה' וּלְנַקֵּר חוּטֵי הַחֵלֶב וְהַדָּם וּלְהַדִּיחַ וְלִמְלֹחַ וּלְבַשֵּׁל בְּכֵלִים חֲדָשִׁים כִּי הַכֵּלִים שֶׁהָיוּ לָהֶם מִקֹּדֶם שִׁבְּשָׁלוּ בָּהֶם בְּאוֹתוֹ מֵעֵת לְעֵת נָאְסְרוּ לָהֶם, עַל כֵּן בָּחֲרוּ לָהֶם לְפִי שָׁעָה מַאֲכָלֵי חָלָב, וְאָנוּ עוֹשִׂין זֵכֶר לָזֶה*): (יג) **בְּיוֹם רִאשׁוֹן וְכוּ'.** גַּם נוֹהֲגִין (יפ) בְּקֶצֶת מְקוֹמוֹת לֶאֱכֹל דְּבַשׁ וְחָלָב, מִפְּנֵי הַתּוֹרָה שֶׁנִּמְשְׁלָה לִדְבַשׁ וְחָלָב כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שיה"ש ד יא) 'דְּבַשׁ וְחָלָב תַּחַת לְשׁוֹנֵךְ' וְגוֹ': (יד) **כְּמוֹ הַשֵּׁנִי תַּבְשִׁילִין וְכוּ' כֵּן אוֹכְלִים וְכוּ'.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר כְּשֵׁם שֶׁבְּפֶסַח עוֹשִׂין זֵכֶר לַקָּרְבָּן כֵּן אָנוּ צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת בְּשָׁבוּעוֹת זֵכֶר לִשְׁתֵּי הַלֶּחֶם שֶׁהָיוּ מְבִיאִין, וְעַל כֵּן אוֹכְלִים מַאֲכָלֵי חָלָב וְאַחַר כָּךְ מַאֲכַל בָּשָׂר, וּצְרִיכִין לְהָבִיא עִמָּהֶם שְׁנֵי לֶחֶמִים דְּאָסוּר לֶאֱכֹל בָּשָׂר וְחָלָב מִלֶּחֶם שֶׁהָיוּ מְבִיאִין, וְעַל כֵּן אוֹכְלִים מַאֲכָלֵי חָלָב וְאַחַר כָּךְ מַאֲכַל בָּשָׂר, וּצְרִיכִין לְהָבִיא עִמָּהֶם שְׁנֵי לֶחֶמִים דְּאָסוּר לֶאֱכֹל בָּשָׂר וְחָלָב מִלֶּחֶם אֶחָד, וְיֵשׁ בָּזֶה זִכָּרוֹן לִשְׁתֵּי הַלֶּחֶם: (טו) **שְׁתֵּי לֶחֶם וְכוּ'.** וְלָכֵן נָהֲגוּ (יפ) לֶאֱפוֹת לֶחֶם אֶחָד עִם חֻמְאָה, דְּאָז בְּוַדַּאי יִצְטָרֵךְ לְהָבִיא לֶחֶם אַחֵר לֶאֱכֹל עִם בָּשָׂר, (יפ) וְיִזָּהֵר אָז לְהַסִּיק הַתַּנּוּר בֵּין לֶחֶם לְלֶחֶם, וְגַם צָרִיךְ מַרְדָּה חֲדָשָׁה, דְּלֹא כְּמִקְצָת נָשִׁים שֶׁמְּהַפְּכִין אוֹתָהּ עַל צַד הַשֵּׁנִי דְּהָא בָּלוּעַ מֵעֵבֶר אֶל עֵבֶר מִשְּׁמְנוּנִית: (טז) **עַל הַשֻּׁלְחָן.** וְיִזָּהֵר לִקַּח (יח) מִפָּה אַחֶרֶת כְּשֶׁרוֹצֶה לֶאֱכֹל בָּשָׂר. וְאֵין צָרִיךְ לְהַפְסִיק בִּבְרִכַּת הַמָּזוֹן (טו) אִם אֵינוֹ אוֹכֵל גְּבִינָה קָשָׁה, אֶלָּא יִקַּח פִּיו מָיִם וְיָדַיִם כִּדְאִיתָא בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן פ"ט (ס"ב): (יז) **זִכָּרוֹן לְשְׁתֵּי הַלֶּחֶם.** וְאִם כֵּן יִהְיוּ שֶׁל חִטִּין דְּגִמַּת שְׁתֵּי הַלֶּחֶם. כָּתַב הַפְּרִי מְגַדִּים (מש"ז ס"ג) יֵשׁ לְזַהֵר בְּעִנְיַן מַאֲכָלֵי בָּשָׂר וְחָלָב בְּכָל מַה שֶּׁנִּזְהָרִין בְּכָל הַשָּׁנָה הַמְבֹאָר בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן פ"ח וּפ"ט, וְשֶׁלֹּא לָצֵאת שְׁכָרָם בְּהֶפְסֵדָם. עוֹד כָּתַב (מש"ז סק"א) בְּנֶפֶשׁ בִּרְכַּת הַפְּטָרָה עַל הַתּוֹרָה וְעַל הָעֲבוֹדָה כוּ', אֶת יוֹם חַג סִימָן תק"ח וּתק"ט: (ה) **שֶׁלֹּא הָיָה אֶפְשָׁר.** דִּנְתַקְלְקֵל בְּיוֹם טוֹב (ג) אוֹ שֶׁלֹּא הִסְפִּיק לוֹ הַשָּׁעָה. וּמִשְּׁמַע דְּבֶאֱכֹל נֶפֶשׁ גּוּפֵיהּ מֵאֵי לְדַעַת הַמְחַבֵּר אֲפִלּוּ בְּאֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹתוֹ מֵאֶתְמוֹל, (ג) וּמִיהוּ בְּדָבָר שֶׁדַּרְכּוֹ לַעֲשׂוֹתוֹ בְּפַעַם אַחַת לְיָמִים רַבִּים גַּם לְהַמְחַבֵּר אָסוּר, בְּדָבָר שֶׁטּוֹב מֵאֶתְמוֹל וְלֹא יָפִיג טַעְמוֹ, וּכְדִלְקַמָּן סִימָן תק"י סָעִיף ג' (בה"ל ד"ה אין) עַיֵּן שָׁם, וְעַל יְדֵי שִׁנּוּי מִשְׁמַע מֵהַגְרַ"א דְּשָׁרֵי: (ו) **מֵאֶתְמוֹל.** אֲבָל אִם אֶפְשָׁר

הערת המשנ"ב בספרו ליקוטי הלכות (הנדפס בשנת תרפ"ב) בסוף פ"ט דחולין:

*) וְטַעַם זֶה הוּא שֶׁיֵּשׁ רַק אַלְבָּא דְּרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה דִּסְבִירָא לַהּ דְּתוֹרָה נִתְּנָה לָנוּ בְּעֶרֶב שַׁבָּת וְלֹא בְּשַׁבָּת, כֵּן אִיתָא בְּפִרְקֵי דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּשֵׁם רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה בְּפֶרֶק מ"ו:

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(יפ) חק יַעֲקֹב (סק"ט) בְּשֵׁם הַכָּלְבּוֹ (סי' נב): (יפ) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ח): (יג) שָׁם: (יד) אַחֲרוֹנִים: (טו) דְּאִם אוֹכֵל גְּבִינָה קָשָׁה צָרִיךְ לְהַפְסִיק בִּבְרִכַּת הַמָּזוֹן, וְיִמְתִּין שֵׁשׁ שָׁעוֹת [פְּרִי מְגַדִּים (א"א סק"ז)]:

א (ג) בֵּית יוֹסֵף (ד"ה ותנן): (ד) רַשְׁ"י בֵּיצָה כ"ח עַמּוּד ב' דִּבּוּר הַמַּתְחִיל (מַעֲבִיר) [הֲלָכָה]: (ג) אַחֲרוֹנִים:

Mishna Brura Memukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah